

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Melding om oppstart

Forvaltningsplan for Måselvutløpet naturreservat

Måselv kommune
Lenvik kommune

Desember 2014

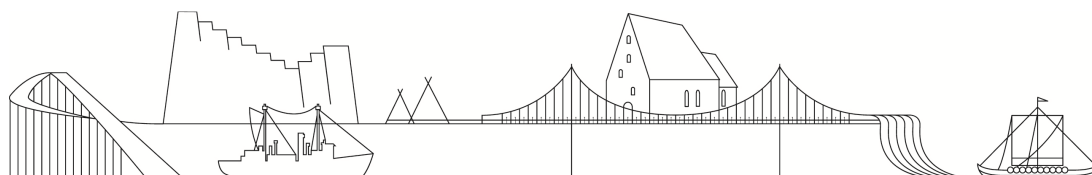

Foto forsiden: Målselvtløpet. Foto: Fylkesmannen i Troms

Fylkesmannen i Troms starter nå arbeid med forvaltningsplan for Målselvtløpet naturreservat. I forbindelse med oppstarten vil vi holde et åpent informasjonsmøte:

på Karlstad skole den 15. januar 2015 klokka 18.00 – 20.00.

Alle som er interessert i informasjon om forvaltningsplanen, eller ønsker å gi innspill til planarbeidet er velkommen. Tidligere samme dag vil Fylkesmannen også avholde et møte med Målselv kommune og Lenvik kommune.

Målselvtløpet naturreservat

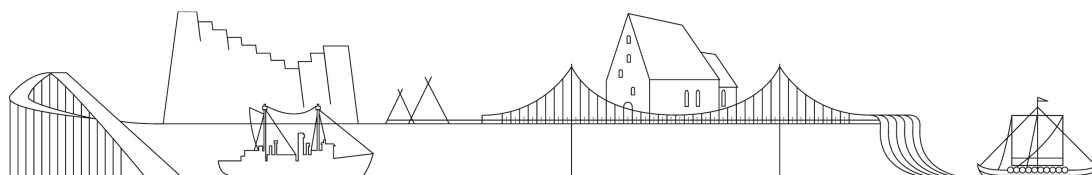
Målselvtløpet naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon 8. desember 1995.

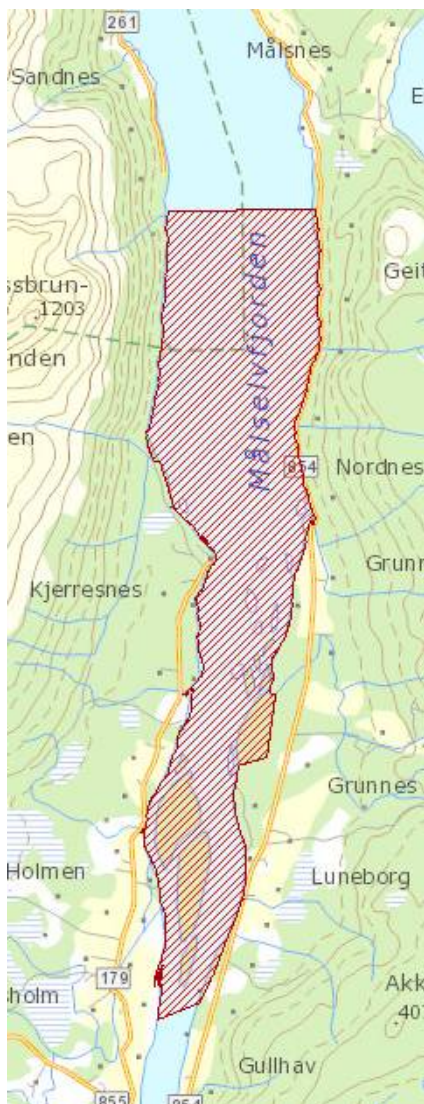
Verneområdet ligger i Målselv kommune og med en mindre del i Lenvik kommune i Troms fylke. Naturreservatet dekker et areal på ca. 12 875 daa (12 km²), hvorav 1.750 daa (1.75 km² landareal og ca. 11 125 daa (11,1 km²) brakkvann. Området er en del av verneplan for våtmarksområder i Troms.

Formålet med vernet av Målselvtløpet naturreservat å bevare:

- *Et elveløp med holmer og sandbanker under stadig forandring.*
- *Strandenger og flommarkskog som er tilpasset dette naturmiljøet.*
- *Det rike fuglelivet med særlig vekt på den store konsentrasjonen av fiskeender i trekketidene"*

Målselvtløpet naturreservat fikk Ramsarstatus i 2011 og ble del av et internasjonalt nettverk av våtmarksområder oppkalt etter byen Ramsar i Iran. For Ramsarområder er det viktig at verdier for fugl, planter og mennesker ivaretas ("wise use"). I Troms er det i dag 4 Ramsarområder, og Norge har et ansvar for å ta vare på disse våtmarkene. Ramsarstatus innebærer ikke flere restriksjoner i området. Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet for Målselvtløpet naturreservat.

Kart over hele n, ca. 10 km langt

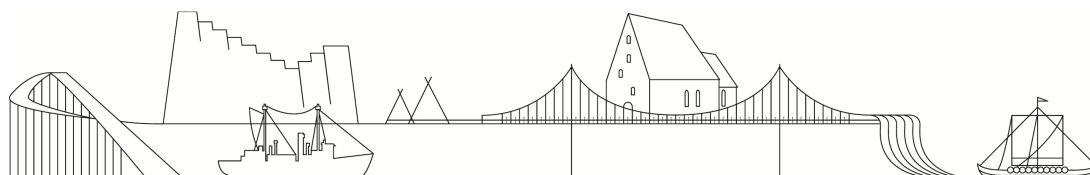
Flyfoto over en del av området. Kilde: Norge i bilder

Verneverdiene i Måselvutløpet naturreservat

Delta – elveutløp i sjøen

Verneområdet består av Måselvas utløp i sjøen. Det danner et 8-10 km langt delta med holmer og banker. 4-5 kilometer tørlegges ved fjære sjø. I deltaet er det mest næringsfattig sand. På begge sider av Måselva vokser det løvskog og et skogareal på Fallstrandmoen omfattes av vernet. Lengst i sør er det flere store skogkledte holmer (fra sør: Killingholmen, Olderholmen og Ingvarholmen).

Deltaområdet er ett av de største i Troms og danner et aktivt system. Deltaet er bygd opp av løsmasser som elva har ført med seg, og er i stadig forandring på grunn av variasjoner i vannmengde og strømforhold. Banker og holmer forskyves sakte utover fordi det graves i overkant og avsettes masser i nedkant. Aktivt marint delta er en sårbar naturtype (Artsdatabanken 2011).

Viktig raste- og fjærfjellingsplass for våtmarksfugl

Målselvtløpet er en av de viktigste raste- og fjærfjellingslokalitetene for våtmarksfugl i Troms, særlig har det vært tilfelle for siland og laksand. Fram til begynnelsen av 1980-tallet samlet tusenvis av laksender og silender seg for fjærfjelling (myting) i Målselvtløpet, men midt på 1980-tallet forsvant de fra dette området. Sannsynligvis skyldes nedgangen her at de store mengdene av tobis eller sil som de beitet på, har forsvunnet fra dette området.

Det er observert store mengder havelle og sjørre både vår og høst. Det observeres mye måker vår og høst. Gråmåke, svartbak og sildemåke er de dominerende artene. Vinterstid er Målselvtløpet et viktig oppholdssted for ender og sangsvane.

Trekkfuglene raster i Målselvtløpet for å samle nok energi for å fly til hekkeplasser lenger. Noen venter på at is og snø skal tine på hekkeområdene i skog og fjell her i Troms. Men andre hekker eller myter i området. Silender og laksender kalles fiskeender. De lever blant annet av fiskeyngel, som tobis og yngel og egg fra laksefisk.

Skog og strandeng - planteliv

Deler av Måselvas delta har overganger fra nye elveører og nyetablert plantedekke til områder med mer stabile plantesamfunn. Plantene påvirkes av massetransporten i elva. Ytterst på øyer og holmer og dels inn mot land er det en del strandengvegetasjon. Den danner større områder med en spesiell form av saltsiveng med mye tiriltunge. Vegetasjonen kalles brakkvannsenseng fordi plantene her tåler noe salt fra tidevannet. På elvebreddene og på de store holmene er det i tillegg flommarkskog, mest av gråorskog, men også noe bjørkeskog. Innenfor flomsonen overtar blåbærbjørkeskog. På de nyetablerte sand- og leirørene, fins det små "pusleplanter", noen er sjeldne. Mindre vanlige arter er vasskrans og høstvasshår. Sibir-turt har nordlig utbredelse i Norge, og har sin sørligste forekomst i Bardu- Måselvvasdraget.

Formålet med forvaltningsplanen

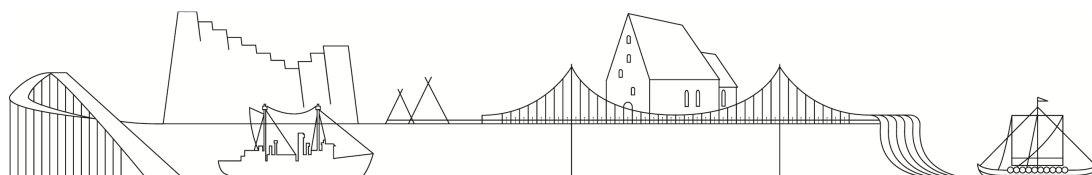
Opprettelsen av et naturvernområde er første skritt i arbeidet med å sikre verneverdier. Om en klarer å ta vare på verneverdiene på sikt, avhenger av hvordan områdene forvaltes. Til hjelp i forvaltningen av et verneområde lages det en forvaltningsplan.

En forvaltningsplan skal være et redskap, en praktisk "håndbok" for hvordan verneformålet og verneverdier skal bli opprettholdt, og for bruk av områdene. Planen gir retningslinjer for praktisering av verneforskriftene, den er en konkret veileder for myndigheter, grunneiere, rettighetshavere og brukere, og skal sikre aktiv forvaltning på et faglig fundament.

Forvaltningsplanen skal beskrive naturtyper og naturverdier, den skal ha klare forvaltningsmål for forvaltningen og bruken, bevaringsmål for ønsket naturtilstand, gi en samlet oversikt over aktuelle tiltak innenfor verneområdet som er nødvendige for å følge opp intensjonene med vernet og for å oppnå en god, evt. bedre, naturtilstand, og den skal angi hvordan tilstanden kan overvåkes.

I verneforskriften Kap.VII står det at:

"Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det bør utarbeides forvaltningsplan som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene".

For Ramsarområder er det et krav om å utarbeide forvaltningsplan. Planen skal godkjennes av Miljødirektoratet. Direktoratet har laget en mal for forvaltningsplaner for Ramsarområder og små verneområder: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2014/Mai-20141/Mal-for-forvaltningsplaner-for-Ramsaromrader-og-sma-verneomrader/>

Gjennom en forvaltningsplan får man en samlet avveining av verneinteresser og brukerinteresser. Med en plan kan en dessuten unngå "tilfeldige" enkeltavgjørelser og en "bit-for-bit"-forvaltning som reduserer eller ødelegger verneverdiene over tid. Det bidrar også til en enhetlig og forutsigbar forvaltning for brukere og berørte. Arbeidet med forvaltningsplanen åpner ikke for ny vurdering av verneforskriften eller grensedragningen.

Faglig grunnlag

Planarbeidet skal ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap, men ved kunnskapsmangel kan det i planen beskrives behov for ny kartlegging eller innhenting av kunnskap. Eksisterende kunnskap for Målselvtløpet naturreservat er:

- Fagrapporter som ble lagt til grunn for verneforslaget
- Fylkesmannens verneforslag i verneplan for våtmarker 1989
- Telling av vannfugl i Målselvtløpet naturreservat vår og høst 1998, NINA
- Vegetasjonskart og floraregistrering i reservatet. B. Northug for Fylkesmannen 1998
- Flora- og faunaregistrering, revisjon av vegetasjonskart ved NINA Tromsø 1999-2000
- Kartlegging av naturtyper i Målselv. Norsk institutt for naturforskning 2006
- Kartlegging av viltområder i Målselv. Norsk institutt for naturforskning 2006)
- Basiskartlegging av Målselvtløpet naturreservat 2012 etter metoden Naturtyper i Norge, NiN, utført av Ecofact Nord AS
- Kunnskap fra databaser som Naturbase, Artsdatabanken, Vann-Nett og Elvedeltabasen
- Geologi. Artikler om isavsmelting og geologi, Universitetet i Tromsø 2002 - 2006.
- Overvåking av sjøfugl i SEAPOP, Norsk institutt for naturforskning (NINA)

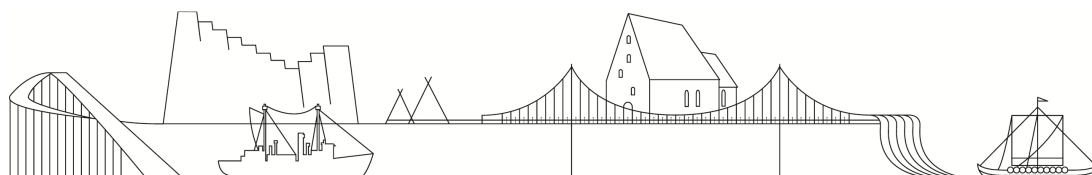
Aktuelle brukerinteresser og tema

Verneverdier:

- Naturlandskap
- Geologiske prosesser i elva
- Dyreliv med vekt på våtmarksfugl
- Naturtyper
- Arter av planter og dyr

Bruk:

- Friluftsliv
- Jakt og fiske, laks- og sjørøttfiske
- Annen ressursbruk, inkludert sanduttak, høsting av bær

- Landbruk med hogst og beite, drenering
- Reiseliv
- Bygninger, anlegg og andre tekniske innretninger
- Båtbruk
- Forurensning, inkludert akutt forurensning
- Fremmede arter som tromsøpalme
- Motorisert ferdsel
- Militær aktivitet
- Forskning og undervisning

Planen kan også vurdere andre brukerinteresser som kommer opp under vegs i planarbeidet.

Inndeling av forvaltningsplanen:

- Forord. Innledning. Naturmangfoldloven.
- Historikk – Verneprosess. Brukshistorie
- Dagens status – Kunnskapsstatus. Verneverdier. Bruk av området. Pågående skjøtsel og tiltak.
- Forvaltning av verneområdet – Trusler mot verneverdiene. Bevaringsmål. Planlagte tiltak og skjøtsel. Retningslinjer for brukerinteresser. Oppsyn og administrasjon.
- Kilder
- Vedlegg: Verneforskrift. Naturtyper og artsmangfold. Bevaringsmål med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk. Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnad og framdrift. Om dispensasjonssøknader. Begrepsforklaring.

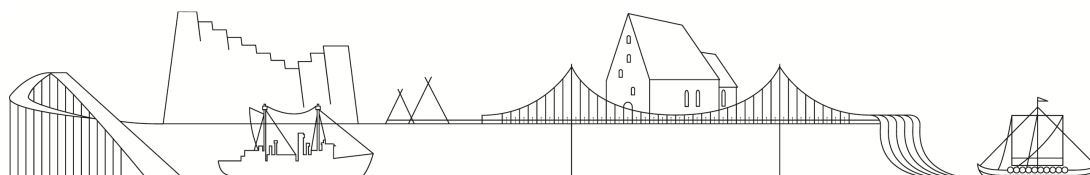
I tillegg vil vi ta med noe om andre planer i Målselv som berører forvaltningsplanens tema.

Organisering av arbeidet med forvaltningsplanen

Fylkesmannen i Troms er forvaltningsmyndighet for Målselvtløpet naturreservat og har ansvar for å utarbeide forvaltningsplan for verneområdet. Til hjelp i arbeidet med å utarbeide og skrive planen har Fylkesmannen engasjert firmaet Ecofact Nord AS, ved Christina Wegener. Fylkesmannen har overordnet ansvar for arbeidet og melder oppstart, avholder møter, oppnevner referansegruppe og forestår høring.

Før planarbeidet settes i gang, skal kommunene, grunneierne, rettighetshavere og aktuelle brukergrupper gis melding om at planarbeidet starter opp.

Den 31. januar 2007 ble det inngått en avtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder. Avtalen innebærer blant annet at statlig myndighet har plikt til å konsultere Sametinget ved oppstart av arbeid med forvaltningsplaner. Fylkesmannen har avklart behov for konsultasjon med Sametinget. Sametinget mener at det ikke er behov for å gjennomføre konsultasjoner i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen for Målselvtløpet naturreservat, og at det heller ikke er nødvendig å etablere et arbeidsutvalg etter retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder § 5.1.1.

For å sikre lokal medvirkning vil Fylkesmannen likevel invitere aktuelle brukergrupper til deltakelse i en referansegruppe for planarbeidet. Referansegruppas mandat er rådgivende.

Fylkesmannen foreslår at følgende interessegrupper er representert i referansegruppa:

- Fylkesmannen i Troms, leder
- Målselv kommune
- Lenvik kommune
- Grunneierrepresentant på vestsiden av Målselva
- Grunneierrepresentant på østsiden av Målselva
- Norsk Ornitologisk Forening avd. Troms (Midt-Troms naturlag)
- Midt-Troms Friluftsråd
- Nedre Målselv elveeierlag
- Midt-Troms reiseliv AS
- Ecofact Nord AS

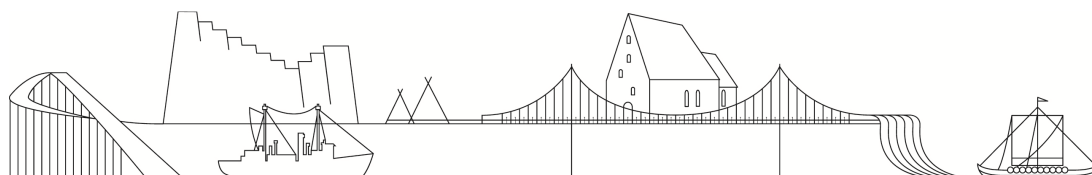
Fylkesmannen er åpen for forslag til andre interesser som kan delta i referansegruppa. Ved varsel om oppstart av planarbeidet settes en frist for å gi innspill til organisering av planarbeidet og innhold i planen.

Etter at Fylkesmannen har mottatt innspill, vil vi fastsette endelig sammensetning av ei referansegruppe.

På grunn av kapasitet har Fylkesmannen etter konkurranse engasjert Ecofact Nord AS for å få hjelp til å skrive forvaltningsplanen og hjelp i prosessen. Fylkesmannen er likevel ansvarlig for arbeidet og gjennomføringen av dette.

Milepælplan

Milepælplan (forslag, kan endres)	Tidspunkt
• Sendt melding om oppstart	12. desember 2014
• Avholdt oppstartmøte	15. januar 2015
• Frist for innspill (ikke absolutt frist)	5. februar 2015
• Fastsatt referansegruppe	15. februar 2015
• Første utkast plan. Til referansegruppa	5. mars 2015
• 1. møte i referansegruppa	12. mars 2015
• Justert utkast til referansegruppa	16. april 2015
• 2. møte i referansegruppa	29. april 2015
• Plan fra Ecofact Nord AS til Fylkesmannen	31. mai 2015
• Planutkast til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet	8. juni 2015
• Høring av planutkast v/Fylkesmannen	
• Justere planutkast etter høring	
• Miljødirektoratet godkjenner planen	

Frist for innspill

For å få en best mulig prosess og å fange opp mest mulig som er relevant i forvaltningsplanen, ønsker vi innspill til oppstartmeldingen. Det gjelder både tema som bør behandles i forvaltningsplanen, bruken av området, og annen informasjon. Vi vil også gjerne ha innspill til sammensetning av referansegruppa og forslag til representanter i gruppa.

Innspill sendes Fylkesmannen innen **5. februar 2015 – pr post eller e-post.**

Fylkesmannen i Troms

Postboks 6105

9291 Tromsø

fmtrpostmottak@fylkesmannen.no

Kontaktperson hos Fylkesmannen:

Liv Mølster

Telefon 77642204

fmtrlgm@fylkesmannen.no

Kontaktperson i Ecofact Nord AS som skal bistå i prosessen og skrive utkast til forvaltningsplanen:

Christina Wegener

Telefon 926 88 532

christina@ecofact.no

